

Recenzja

Podręcznika do geografii dla uczniów klasy VI szkoły podstawowej, autorzy:
(Tomasz Rachwał, Roman Malarz, Dawid Szczypiński (Nowa Era Spółka z o.o.)

Recenzowany podręcznik ma charakter propedeutyczny dla lekcji geografii prowadzonych w klasach starszych; podręcznik wyróżnia się dobrą strukturą (treść każdego rozdziału składa się z materiału głównego i dodatkowego, dużą uwagę poświęcono syntezie i podsumowaniu tematyki, ciekawy jest element metodyczny – zadania testowe, pytania charakteru rozwojowego i problematycznego, organizacja spostrzeżeń i badań w przyrodzie, słowniczek pojęć); podręcznik napisano w sposób przystępny i interesujący; zawarto w nim bardzo dużo ilustracji oraz materiału kartograficznego; podręcznik względem wcześniejszych publikacji wyróżnia zwiększenie zakresu materiału poświęconego Ukrainie (praktycznie w każdym rozdziale zawarto opis albo realiów ukraińskich lub ich charakterystykę porównawczą bądź znaczenie dla Polski).

Podręcznik podzielono na pięć dużych rozdziałów. W każdym rozdziale dokonano analizy racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych, ochrony przyrody, dzięki czemu podręcznik możemy klasyfikować jako „zorientowany na ekologię”.

Dużą uwagę poświęcono analizie położenia geograficznego zarówno całego terytorium, jak i poszczególnych obiektów – informacje są aktualne i odpowiadają osiągnięciom współczesnej nauki (w sposób przystępny przedstawiano materiał dotyczący systemów informacji geograficznej oraz możliwości ich wykorzystania w gospodarce oraz codziennym życiu człowieka).

Analizując położenie geograficzne Polski, wskazano na pozytywną rolę długiego odcinka granicznego z Ukrainą, jako państwem przyjaznym, co pozytywnie wpływa na kształtowanie różnego rodzaju związków międzynarodowych (gospodarczych, handlowych, turystycznych, transportowych).

W rozdziale „Środowisko naturalne i ludność Europy” przedstawiano mapę polityczną oraz rozmieszczenie ludności. Rozdział zawiera wiele map, wykresów, zdjęć i linków, co sprzyja rozwojowi zainteresowania wśród uczniów.

W sposób logiczny i przystępny przedstawiano wpływ rzeźby, budowy geologicznej, klimatu, wód śródlądowych, gleb na rozmieszczenie i migrację ludności. Podczas analizy zmian na mapie politycznej w ostatnich dziesięcioleciach, politycznych ustrojów państw oraz różnic pomiędzy nimi – Ukrainę przedstawiono jako państwo niepodległe, które kiedyś wchodziło w skład ZSRR, a obecnie jest państwem niezależnym. W podręczniku zamieszczono również mapę topologiczną „Największe i najmniejsze kraje Europy”, na której Ukrainę przedstawiono jako największe pod względem powierzchni państwo w Europie.

Oddzielnie rozpatrywane są tematy dotyczące Unii Europejskiej. Przedstawiano drogę Polski do UE oraz korzyści wynikające z członkostwa w UE. Jestem przekonana, że takie podejście powinno być również przedstawione przez ukraińskich autorów podręczników.

Dużą ilość informacji na temat Ukrainy zawarto w temacie „Ludność Europy: dokonano analizy przyczyn depopulacji ludności, powodów migracji zawodowych Polaków do innych państw oraz przedstawiciele innych krajów, w tym Ukraińców do Polski. Warto zaznaczyć, że takie zjawisko przedstawiane jest w sposób pozytywny dla rozwoju gospodarczego kraju oraz poprawy poziomu materialnego społeczeństwa.

Dużą uwagę poświęcono różnorodności językowej, religijnej i kulturowej, zagadnieniom tolerancyjnego współistnienia ludzi w środowisku wielokulturowym.

W rozdziale „Gospodarka Europy” zawarto dużo informacji na temat Ukrainy, szczególnie w temacie „Energetyka”, w którym opisano katastrofę w Czarnobylu wraz z jej katastroficznymi skutkami, a także przedstawiono perspektywy rozwoju energii alternatywnej.

Po raz pierwszy dużą ilość informacji na temat Ukrainy podano w rozdziale „Sąsiedzi Polski” (być może jest to wynikiem pracy naszej Komisji), w którym opisano położenie geograficzne naszego kraju, ludność, zasoby naturalne oraz potencjał gospodarczy. Cały materiał ilustrowany jest mapami i rysunkami. Odrębnie dokonano oceny sytuacji na terenach okupowanych, wpływu Rosji na zaistniałą sytuację, okupanci w sposób otwarty nazywani są separatystami. Krym opisywany jest jako perła przyrody ukraińskiej. Moim zdaniem przyczyny wojny opisano w sposób bardziej odważny i wyrazisty niż w podręcznikach ukraińskich.

W sposób interesujący przedstawiono wątki turystyczne „Podróże na Ukrainę”. Podano krótki opis obiektów, które warto zobaczyć: Karpaty Ukraińskie, zamek w Kamieńcu Podolskim, Lwów i z jakiegoś powodu Ławrę Kijowsko-Pieczerską (dlaczego nie Zofii Kijowskiej?). Moim zdaniem wykaz obiektów warto poszerzyć o obiekty znajdujące się na południu i wschodzie kraju.

Dużą zaletą podręcznika jest praktyczny rozdział końcowy „Zrób to sam”. Rozdział zachęca uczniów, aby sami stali się badaczami przyrody jako prawdziwi naukowcy. Takie podejście warto wdrożyć również w podręcznikach ukraińskich.

Natalija Bieskowa, członek komisji